

Інтерактивні технології. Навчання відбувається шляхом взаємодії усіх учасників навчально-виховного процесу. Інтерактивне навчання найбільше відповідає особистісно-орієнтованому підходу до навчання географії. Моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного розв'язання, застосовуються рольові ігри. Використання інтерактивних технологій не є самоціллю. Вони виступають засобами створення атмосфери доброзичливості й порозуміння, зняття почуття страху, зробити студента розкутим, навіюють впевненість у своїх силах, налаштовують на успіх, виявлення здібностей до творчості [3].

Отже, розвиток творчого потенціалу особистості, формування у студентів-майбутніх учителів географії досвіду творчої діяльності є найважливішим завданням вищої педагогічної освіти. Застосування нових технологій навчання дають змогу найповніше реалізувати в навчальному процесі індивідуальні особливості студентів, розвивають їхнє креативне мислення, сприяють тому, що особистість стає більш розкутою в науковому плані, більш сміливою, творчою, успішною. Методи, стратегії, форми та прийоми інтерактивного навчання дуже різноманітні. Викладач виступає як організатор і консультант, забезпечує рівноправне (а не авторитарне) партнерство у розвитку особистості, створює умови для розумової і дієвої праці, обов'язково створює ситуацію успіху для кожного студента, сприяє прийняттю рішень і плекає розвиток відповідальності за кінцевий результат роботи.

Список використаних джерел

1. Жемеров О. О., Блазун В. М. Сучасні технології навчання географії України: метод. посіб. для студ.-географів ВНЗ. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. 32 с.
2. Назаренко Т. Г. Теоретичні основи теорії навчання. *Географія та економіка в сучасній школі*. 2013. № 2. С. 31–33.
3. Янчук Н. Г. Сучасні ефективні освітні технології в роботі вчителя географії. *Таврійський вісник освіти*. 2016. № 2 (54).

Дмітренко Н. Є., канд. пед. наук, доц.,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
Україна

АВТОНОМНА НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА З ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Зарубіжні дослідники у своїх працях із навчальної автономії роблять спроби охарактеризувати «автономного студента». Наприклад, М. Брін і С. Манн

окреслили ознаки сучасного студента так (Benson, & Voller, 1997, с. 134): новий психологічний статус студента, новий спосіб існування, почуття відповідальності за навчальний процес; бажання навчатися, позиція «я справді *хочу* це зробити», а не «я роблю це тому, що я *зобов'язаний* це робити» або «тому, що хтось вимагає, щоб я це зробив», кореляція внутрішньої мотивації із зовнішньою («я *хочу* це вивчити, тому що це допоможе мені досягти ...»); самоопанування і впевненість у собі; метакогнітивні уміння, прийняття рішень – *що* вчити, *коли*, *де*, за допомогою чого, конструктивне використання порад наставників; готовність студента до змін у навчальному менеджменті; здатність мислити, діяти, здійснювати вчинки, керуючись власними спонуканнями, інтересами й цілями; незалежність від викладача, самостійність у виборі навчальних матеріалів, стратегій; стратегічний підхід до навчання, активність, пізнавальний інтерес, використання зовнішніх джерел інформації з найбільшою користю; усвідомлення, чому, навіщо і як потрібно навчатися; здатність до співпраці та вміння «вести переговори» з викладачем та іншими студентами, щоб знайти найкраще застосування навчальним ресурсам, що знаходяться в його розпорядженні.

Як відомо, розвиток властивостей особистості відбувається в процесі діяльності. Н. Коряковцева визначає *автономну навчальну діяльність студента з оволодіння іноземною мовою* як: самостійний аналіз комунікативних потреб, що полягає у визначенні профілю комунікативних потреб (де і з якою метою користуватися іноземною мовою), а також конкретизації комунікативних завдань (які вміння необхідні); самооцінка фактичного рівня володіння іноземною мовою: комунікативних умінь, мовленнєвих навичок, визначення труднощів; постановка цілей і навчальних завдань: мовних, мовленнєвих, культурознавчих, навчальних, творчих [3].

До умінь і здібностей студента, що вказують на його готовність до автономії, дослідниця С. Ніколаєва відносить: уміння сконцентрувати увагу на поставлених цілях і завданнях освіти загалом або її окремого етапу; вміння і спроможність самому керувати процесом власної освіти; вміння контролювати й оцінювати динаміку свого розвитку, дотримуючись певних строків / вимог тематичного / підсумкового / поточного контролю; здатність не втратити впевненості у власних силах у випадку стресових ситуацій, невдач тощо [4].

Студент в умовах автономного навчання постає в таких позиціях:

1) *Навчально-стратегічна компетентність*, що означає свідоме й ефективне самостійне керування навчальною діяльністю (від визначення цілей до самоконтролю і самооцінки результату навчальної діяльності), критичну рефлексію на процес навчальної діяльності, самооцінку і самокорекцію навчальної діяльності (як результату, так і способів навчальної діяльності, що використовуються), самопідтримку своєї навчальної діяльності з позиції «я – викладач»;

в основі навчально-стратегічної компетентності виділяють *базовий / технологічний компонент* – володіння стратегіями і прийомами навчальної діяльності (загальними і тими, що застосовуються в оволодінні іноземною мовою).

2) *Ділова активність*, яка полягає у здатності ініціювати особисту навчальну діяльність, визначати її стратегію і приймати самостійні незалежні рішення стосовно всіх аспектів цієї діяльності (аналізу й оцінки реальних потреб, вибору цілей і засобів, визначення кінцевого продукту і критеріїв його оцінки) і прийняття на себе відповідальності за результат цієї діяльності.

3) *Конструктивна й креативна діяльність*, що означає орієнтацію на особистісний освітній продукт, його конструювання, вибудовування системи знань і освітніх результатів, адаптивність навчальної діяльності до різних ситуацій і свобода її творчого перетворення, взаємодія й групова співпраця у процесі вирішення навчальних завдань, передача індивідуального освітнього досвіду товаришам по групі, взаємодія і співпраця в освітньому середовищі.

4) *Рефлексивна самооцінка*, що означає здатність до самооцінки цілей, процесу і продукту навчальної діяльності, рефлексію, корекцію і накопичення ефективного досвіду, формування індивідуального стилю навчання, перенесення раціонального досвіду на нові навчальні контексти й обмін ним із товаришами по групі [3; с. 17].

Отже, у процесі організації автономного навчання змінюється позиція студента й викладача в освітньому процесі у бік переходу до суб'єкт-суб'єктних відносин, а педагогічна взаємодія розглядається як необхідна умова реалізації автономного навчання поряд із педагогічним супроводом і самоосвітою.

Список використаних джерел

1. Benson P., Voller P. (Eds.). *Autonomy and independence in language learning*. London and New York: Longman, 1997.
2. Дмитренко Н. Є. Автономне навчання професійно орієнтованого англомовного спілкування майбутніх учителів математики: монографія. Вінниця: ТОВ Твори, 2020.
3. Коряковцева Н. Ф. Автономия учащегося в учебной деятельности по овладению иностранным языком как образовательная цель. *Иностранные языки в школе*. 2001. № 1, С. 13–27.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2013.